

«ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՌԱԿՆԵՐԸ»

(Հեղինակ՝ Բարգեն Ա. Բհմյ. Մագսուտեան)

Գրախօսեց՝ Գրիգոր Ոսկանեան

Ս. Վարդան Մատենաշարը շարժումի մէջ է կրկին: Երուսաղէմէն՝ Պողարեան Սրբազանի «Ծիսագիտութիւն» աշխատասիրութեան կը հետեւի ուրիշ արդիւնաշատ գործ մը — «Յիսուս Քրիստոսի Առակները» աշխատասիրութեամբ Մեծագոյն Պոսթրնի Ծուխէն Տ. Բարգեն Ա. Բհմյ. Մագսուտեանի. մեկնասութեամբ՝ Գէյմպրիի Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ համայնքի մուկրատուութիւններուն, գոյացած՝ Տէր Հօր ձեռնադրութեան 40— ամեակին, արտօմու— թեամբ՝ Թեմիս Բարեջան Առաջնորդ Տեան խաժակի Ս. Եպիսկոպոսի: Գիրքը կը բացուի Առաջնորդ Սրբազանին գմահատական խօսքով, որուն կը յաջորդէ հեղինակ Տէր Հօր «Յա— ուաբարանը»:

Համակարգիչի բժախնդի համագործակցութեամբ կատարուած գրաշարական այս աշխա— տանքը յաջողած է՝ նաշակաւոր կերպով 229 էջերու մէջ դասաւորել 58 կարն գրութիւն— ներ, զորս Արժանապատիւ հեղինակը կը խմբաւորէ «Յիսուս Քրիստոսի Առակները» անուա— մումին ներքեւ:

Էջերը թղթատելէ աւելի, հետաքրքրութեամբ կարդացի գրութիւնները: Անոնցմէ շատեր ծանօթ էին ինծի: Կարդացած էի «Պայքար» օրաթերթի «Աւետարանի Յոյքեր» գլխակարգու— թեան ներքեւ՝ սխմակներու մէջ, երբ 1960—ական թուականներուն կարն ժամանակի մը համար կը բնակէի Ուոթըրթաունի մէջ: Այն ատեն զանոնք գմահատցի իբրեւ հոգեւոր պահամքի մը արդար գոհացում տուող գրութիւններ: Այսօր ալ ունիմ նոյն տրամադրու— թիւնը, գրքի մը մէջ ամփոփուած, 25 տարիներ վերջ:

Գրքի ընթերցումին՝ ուշադրութիւն ըրի, ինչպէս 58 գրութիւններու մուտքին աւե— տարանական մէջբերումներն ալ կը թելադրեն, միայն առակներ չեն, այլ մաւ առածներ եւ տեղ—տեղ ալ յարակից դասեր, որոնք յաջորդաբար միւս կը հաթաթեն անոնց: Մեկնե— լով այս նկատողութենէն, գրքին վերնագիրը պիտի ըլլար ամբողջական՝ եթէ կարողացուէր հետեւեալ կերպով. «Յիսուս Քրիստոսի Առակները, Առածները եւ Յարակից Դասեր»: Ընդ— համուր սա վերնագիրը պատշաճօրէն պիտի բնութագրէր ծրագրուած չորս հատորները եւս, իրենց 250 քարոզներով:

Գիրքը՝ քարոզագիրք մըն է, ուր 58 կարն քարոզներ կը զարդարեն անոր էջերը: Չեմ գործածեր «քարոզիկներ» բառը, որ կը յիշեցնէ նախակրթարանի «փոքրիկները»: Կարն քարոզներով հաւատացեալ ժողովուրդը կրօնաբարոյական դասերու հաղորդակից ընելու այս նիգը կը հանդիսանայ ամենագոյն, գործնական ու ժողովրդական կերպը որ, իբրեւ կորիզը քարոզական լայնածաւալ գրականութեան, խիզախ մուսնումներ արձանագրած է Քրիստոնէա— կան, ընդ որս մաւ Հայ Եկեղեցւոյ մէջ, սերունդներով: Հայրախօսական Գրականութենէն՝ պատկանելի անուններու, եւ մեր Եկեղեցւոյ ծոցէն՝ երանաշնորհ վարդապետներու քարո— զախօսական վաստակը կը մման խոյացող թռիչքներ՝ հոգիներու եւ մտքերու, միմչեւ այսօր:

Այն օրերուն, տակաւին Ժառանգաւորացի գրասեղաններու վրայ, կը յիշեմ անուններ՝ Եպիսկոպոսական Եկեղեցիէն Philips Brooksի քարոզագիրքը անգլերէն լեզուով. մերիւններէն լուսահոգի Տ. Ղեւոնդ Արք. Դուրեանի քարոզագիրքերու շարքը. վերապատուելի Բասունիի ու ապա վերապատուելի Ա. Պետիկեանի շինիչ քարոզները, որոնք փնտռուած գրքերն էին քարոզախօսութեան պատրաստուող դպրեւանքի ուսանողներուս: Անմիջական յաջորդող տասնամեակներուն, պատեհութիւնը չունեցայ լսելու կամ տեսնելու այդ օրինակ գրքերու վերերեւումը, որ կարեմար վայելէ նոյն ժողովրդականութիւնը: Ինծի կը թուի թէ քարոզներ համելու նախամախնդրութիւնը ինկած է թմբի մը մէջ:

Անցնող շաբաթներուն, «Յիսուս Քրիստոսի Առակները» քարոզագրքին հրապարակ իջնելը եւ հաւաստիացումը թէ՛ չորս հատորներ եւս պիտի հետեւին անոր, հանդիսացան հետաքրքրութիւն արթնցնող ազդակներ: Մեր ժամանակակիցներուն, երբ սերունդներու մախըմտութիւնները կը հակին իւրայատուկ ակնկալութիւններու, Տէր Հօր այս նիգը կարելի է բարացուցել իբրեւ աշխոյժ քարոզիչի ու դաստիարակի գործ մը:

Լեզուն կ'ապահովէ սահուն եւ անձամէկը ընթերցում: Դիւրահաղորդ ոճ, զգոյշ՝ գրական բարձրաթիւ բառերէ ու մախադասութիւններէ, քարոզները հասկնալի հայերէնով, ամէնում մատչելի, հոգեւոր եղբայրներուն ու մտաւորական բարեկամներուն, կրօնագիտական գիտելիքներ ունեցողներուն ու անգրագէտներուն: Անոնք որոնք մօտէն կը ճանչնան Տէր Հայրը, իսկոյն պիտի մատնանշեն ոճն ու խօսքին մկարագիրը՝ անոր ամէնօրեայ խօսակցութեան եւ կիրակօրեայ քարոզներուն: Միշտ անպանոյն, համոզարտ ու հայրախմամ կշռոյթով:

Ըսի հայրախմամ: Ընթերցումի ամէն քայլափոխի, կը զգաս այնտեղ՝ մախադասութիւններու եւ մտածումներու ընդմէջէն ծաւալումը մթնոլորտի մը որ Հայրախմամ է, որ Հայրըն է ըմտամիքի մը՝ զաւակներու բարիքներով, որ հովիւն է հօտին եւ հոգեւոր վերադիտող իրեն խմամքին յանձնուած ծխական զաւակներուն՝ Մեծագոյն Պոսթրնի Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ ծառայութեան մէջ, աւելի քան 40 տարիներով: Սա կը մատնանշէ միմ֊ գրքին գօրեղ արժամիքներէն:

Գիրքը հաւաքածոյ մը չէ պարագայական քարոզներու: Ընթերցողը հեշտութեամբ պիտի ճշմարտ անոնց յարակցութիւնը՝ մէկը միւսին, հասարակաց ենթահողը՝ որ իր սնունդը կ'ըմպէ Քրիստոսի առակներով, առածներով եւ այլ յարակից դասերով կերպաւորուած աղբիւրներէ: Ուրիշ մը համար դիւրին պիտի ըլլար քարոզագրական աշխատանքի մամբուն՝ բունուի կրօնական (չըսելու համար աստուածաբանական) խրթին մրբութիւններու ցանցէն, եւ Ս. Գրական յայտնի մեկնիչներու օժանդակութիւնը ապահովելու ճիգով զարտուղիլ՝ առաջադրուած ծրագրէն: Ի պատիւ Տէր Հօր, տեղին է այստեղ հաստատել թէ կրցաւ ինքզինքը հեռու պահել հանգոյցներէն, ապաւինելով իր պարզակերպ ու անյաւակնոտ բնագոյններուն: Իրաւ է, ունեցաւ առիթը գրքին էջերէն՝ գրելու դժուարիմաց ու երկսայրի առակներու եւ առածներու մասին, քաղելու անոնցմէ դասեր ու տարածելու զանոնք զինքը շրջապատող համայնքային, ազգային ու անհատական ամէնօրեայ կեանքին. սակայն զանոնք բարեխառնեց իր անձնական փորձառութիւններով, եւ պայմանաւորեց իր մտածելու եւ զգալու կերպերով: Այլեւս Աւետարանը չէ, այլ Հայրն ու հովիւն է որ կը բացատրէ ու կը խօսի իր զաւակներուն ու հօտին:

Սա քարոզագիրքը երկարատեմէ ի վեր զգացուած պակասի մը գոհացում տուող աշխատանք մըն է. արժանի՝ մատենադարանի դարակներում վրայ ունենալու իր ուրոյն տեղը: Համաձայն եմ Առաջնորդ Սրբազանի վկայութեան ... «Թող այս քարոզագիրքը քաջաւերութիւն հանդիսանայ մեր այն եկեղեցականներուն, ի մասնաւորի երիտասարդներուն, որոնք գրական ձիրքեր ունին»:

Մայիս 1991, Նիւ Եորք